

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

(Referanse må oppgis)
Vår referanse: 09/01487-2
Arkivkode: 200
Saksbehandler: Per Richard Johansen
Deres referanse: 07/5356 J AFO
Dato: 23.9.2009

Høring - NOU 2009:10 Fordelingsutvalget - tiltak som kan være særlig gunstige mht. å bedre inntektsfordelingen

KS viser til brev fra Finansdepartementet av 24.juni om høring knyttet til NOU 2009: 10 Fordelingsutvalget – tiltak som kan være særlig gunstige mht å bedre inntektsfordelingen.

KS vil peke på at kommunesektoren bidrar til en jevnere fordeling av inntekt og levestandard i befolkningen. Viktigst er at man tilbyr hele befolkningen gratis eller sterkt subsidierte tjenester blant annet innen utdanning og pleie og omsorg. Økte midler til kommunesektoren vil dermed bidra til en jevnere fordeling.

Samtidig vil det være en utfordring å utforme virkemidler, slik at den kraftige økningen i antall eldre som kommer etter 2020 kan takles på en god måte. Dette gir samfunnet allerede nå en utfordring i forhold til å sikre tilstrekkelig arbeidskraft i fremtiden. Fordelingspolitiske tiltak som bygger opp under yrkesdeltakelse bør i et slikt perspektiv prioriteres.

For øvrig har KS følgende merknader til noen av de tiltakene som drøftes i utredningen:

Utredningens pkt. 16.2.1, 16.2.2, og 16.2.3

Kjernetid, kontantstøtte og etterspørselen etter barnehageplasser

Fordelingsutvalget har en rekke forslag som vil påvirke etterspørselen etter barnehageplasser. Dette gjelder gratis kjernetid i barnehagen, utfasing av kontantstøtten og obligatorisk kjernetid for 5-åringer. Det er kommunene som har ansvaret for at barnehagetilbudet er tilstrekkelig og at alle barn med rett til plass også får denne retten oppfylt. Eventuelle statlige tiltak som øker behovet for barnehageplasser må innføres på en måte som gir kommunene tilstrekkelig tid til å tilpasse tilbudet til økt etterspørsel, og kostnadene kommunene får som følge av tiltakene må kompenseres fullt ut.

Utredningens pkt. 16.2.2

Obligatorisk kjernetid

KS ser ikke forslaget om obligatoriske kjernetid i barnehage for 5-åringer som tilstrekkelig godt begrunnet. Frivillighet er en sentral samfunnsverdi, og det har etter KS' oppfatning også en verdi å opprettholde skillet mellom barnehage og skole som henholdsvis et frivillig og et obligatorisk tilbud. Etersom intensjonen er å nå særlig utsatte grupper av barn bør det i stedet innrettes målrettede tiltak som når disse gruppene.

Utredningens punkt 16.2.4

Økt krav til pedagogtettethet i barnehager

Fordelingsutvalgets forslag i punktene 16.2.1-16.2.3 vil ikke bare påvirke etterspørselen av barnehageplasser, men også behovet for førskolelærere. Utvalget viser til at det pr. i dag mangler 4.400 pedagogiske ledere med førskoleutdanning. Utvalget forslår at det vurderes å øke pedagogtettetheten i barnehagene, noe de mener vil lette rekrutteringen av førskolelærere.

Det er kommunene som har ansvar for en bemanning som sikrer forsvarlig kvalitet på tjenesten. KS ser ikke behov for økte statlig krav til pedagogtettethet. Det vil de kommende årene bli en gradvis kvalitetsforbedring ved at en stadig større andel av de pedagogiske lederne har førskolelærerutdanning. Samtidig blir en økende andel av assistentene fagarbeidere (barne- og ungdomsarbeidere). Etter KS' vurdering er førskolelæreryrket populært, noe som gjenspeiles i høy søkning til utdanningen. Rekrutteringsproblemene man har i dag vil stort sett være løst om få år. Andelen ansatte i barnehagen med førskolelærerutdanning økte fra 2007 til 2008.

Et høyere krav til pedagogtettethet vil isolert sett bety at de geografiske forskjellene i pedagogtettethet vil øke. Det vil også medføre høyere kostnader for kommunene, Bindinger av denne typen reduserer lokalpolitikernes muligheter til å utvikle tjenestene og prioritere mellom tiltak ut fra lokale behov, noe som kan gi lavere effektivitet i ressursbruken. KS er kjent med at en rekke kommuner prøver ut ulik kompetansesammensetning i barnehagene. Denne type forsøk, samt erfaringsutveksling mellom kommuner, er slik KS ser det en bedre metode for utvikling av tjenestene enn et statlig krav om økt pedagogtettethet. KS mener at dersom pedagogtettetheten skal økes, må dette fullfinansieres av staten.

Utredningens pkt 16.2.4

Bedring av førskolelæreres samlede lønns- og arbeidsvilkår

Det er regionale forskjeller i rekrutteringen av førskolelærere. Det er betydelige rekrutteringsproblemer i sentrale strøk, og mindre etterspørsel i mindre sentrale strøk. I følge Econ Pöyry¹ er førskolelærere en mindre mobil yrkesgruppe enn mange andre. Dette, sammen med ulike regionale behov, tilsier at det er behov for lokale og regionale rekrutteringstiltak og tiltak for å holde på ansatte, for eksempel som alternative karriereveier.

KS arbeider kontinuerlig med å utforme lønnsystemet slik at det kan tilpasses endringer i arbeidsmarkedet og ivareta utfordringer med å beholde, utvikle og rekruttere gode arbeidstakere. Dette anser KS spesielt viktig i forhold til grupper som førskolelærere som det for tiden er knapphet på i deler av landet.

Lokal lønn og lønnspolitikk er et viktig virkemiddel for å beholde og rekruttere kompetente medarbeidere i kommunesektoren. Siden 2002 har utformingen av kommunesektorens lønns- og forhandlingssystem gitt kommunene og de lokale parter et stadig større lokalt handlingsrom i lønnspolitikken. Dette handlingsrommet er og vil bli brukt lokalt for å øke tilgangen på førskolelærere der hvor det er behov for det.

Et partssammensatt utvalg er nedsatt for å evaluere avtalestruktur og lønns- og forhandlings-systemet i kommunal sektor, også i et likelønnsperspektiv. Med evalueringen som bakgrunn kan utvalget foreslå hvordan avtalestruktur og oppbygging av Hovedtariffavtalen best kan utvikles for å møte arbeidskraftutfordringene kommunesektoren står overfor. Utvalget skal i

¹ Econ Pöyry rapport 2008 – 128 Rekruttering og arbeidskraft i kommunene – en kunnskapsoppsummering

tillegg vurdere særskilt forholdet mellom lokale lønnstillegg og endrede sentrale minstelønns-satser. Dette kan være viktige tiltak i arbeidet for å rekruttere og beholde førskolelærere.

KS og forhandlingssammenslutningene er enig om at det videre arbeid om tiltak for mer lik lønn mellom kvinner og menn må bygge opp under Likelønnskommisjonens prinsipper om likelønn, både gjennom sentrale og lokale forhandlinger.

Utredningens punkt 16.2.5

Tiltak for å bedre fullføringen i skolen

Fordelingsutvalget viser til at utdanning gir økte sysselsettingsmuligheter og økt lønn. Det er i dag et betydelig antall ungdommer som ikke fullfører videregående utdanning, samt et stort etterslep av voksne med lav utdanning. Utvalget viser til at dette i stor grad henger sammen med at mange ungdommer begynner i videregående opplæring uten tilstrekkelige forkunnskaper fra grunnskolen.

KS deler utvalgets syn på at det er viktig med tidlig innsats og tiltak på alle nivåer, helt fra barnehagealder. KS har med dette som utgangspunkt iverksatt og planlagt en rekke satsinger, bl.a.:

- FoU-prosjekt om å lykkes som skoleeier, hvor kommuners og fylkeskommuners arbeid for å øke elevenes læringsutbytte er det sentrale.
- FoU-prosjekt for å finne fram til og synliggjøre fordelene ved, gjennom tidlig innsats, å forebygge framfor å reparere, og derigjennom redusere frafallet i videregående opplæring.
- Kvalitetsutviklingsarbeid i grunnskolen og i videregående opplæring med særlig vekt på ledelse, herunder utvikling av kvalitetsindikatorer.
- Erfaringsutveksling av gode tiltak mot frafall, med spesiell vekt på yrkesfaglig utdanning og det 13-årige utdanningsløpet.

Utredningens pkt. 16.3.3

Innføring av tidsubestemt lønnstilskudd/fleksjobbordning

Fordelingsutvalget legger til grunn at den samlede velferden for de fleste vil være større ved deltakelse i arbeidslivet enn ved forsørgelse gjennom offentlige ordninger. KS vil dessuten peke på at høy deltakelse i arbeidsstyrken er en forutsetning for videre velferd. Systemer og intensiver må innrettes for økt arbeidsdeltakelse.

Når utvalget foreslår tidsubestemt lønnstilskudd for personer med betydelig og varig nedsatt funksjonsevne, vil dette gi et incentiv for arbeidsgiver til å ansette personer som ellers ville vært utenfor arbeidslivet. Ved å bygge på erfaringene fra forsøksordningen som har pågått siden 2007, samt den danske ordningen med fleksjobb, vil en kunne utforme ordningen slik at den fanger opp den gruppen som har behov for/nytte av en slik ordning, men uten at det gjennom dette gis støtte til personer som ellers ville ha blitt ansatt på ordinære vilkår.

For arbeidsgiverne er imidlertid forutsigbarheten i støtteordningene viktig. Oppgaver og tjenester prioriteres stramt i kommunale virksomheter, og det er lite rom for arbeidsgiver å benytte lønnsmidler til ansatte som ikke kan utføre de prioriterte oppgavene.

Utredningens pkt. 16.5.2

Regulering av satser for økonomisk sosialhjelp

Sosialhjelp skal etter lovens intensjon være en midlertidig hjelp i vanskelige situasjoner og ikke en permanent stønad. Slik fungerer også sosialhjelpen i hovedsak. Justering av sosialhjelpen etter lønnsutviklingen vil kunne sende et uheldig signal om at sosialhjelp

sidestilles med lønnsarbeid og dermed få karakter av å være en permanent stønad og ikke en midlertidig ytelse. For øvrig viser rapporter fra Telemarksforskning (Geir Møller m.fl.) at kommunene gir faktiske ytelser til økonomisk sosialhjelp som overgår både kommunens og statens veiledende satser. En del kommuner som opererer med lave veiledende satser for sosialhjelp, har desto høyere faktiske ytelser.

Rundt 25 000 – 30 000 personer er langtidsmottakere - dvs. har hatt sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold i over 6 måneder. Kvalifiseringsprogrammet (KVP) som har vært under utrulling f.o.m. november 2007 er nettopp et tiltak for å skaffe langtidsmottakere av sosialhjelp et fotfeste i arbeidsmarkedet. Ved kommende årsskifte vil ca 10 000 personer være, eller ha vært, deltakere i KVP. Foreløpige tall viser at 40 – 50 prosent av deltakerne går over til lønnsarbeid eller utdanning. De øvrige vil bli vurdert for uførestønad.

Med vennlig hilsen

Sigrun Vågeng
adm. direktør

Trude Andresen
direktør

Kopi: Kommunal og regionaldepartementet